

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Факултетна комисия по качеството

**Въведение в принципите на академичното писане и
указания за разработване на писмена работа в бакалавърска и
магистърска степен**

(реферат, доклад, курсова работа; бакалавърска дипломна работа;
магистърска дипломна работа)

Основна част от историческото познание е не само изучаването и изследването на миналото, но и изготвянето на добре построен исторически наратив, описващ и анализиращ събития и процеси от предходни времена. В този смисъл една от главните задачи на историка е да изготвя добре структуриран и достатъчно обоснован устен или писмен исторически разказ, представящ максимално обективно историческите събития, взаимоотношения и процеси, обект на неговото изследване. За тази цел историкът използва разнообразни източници и исторически извори, с чиято помощ конструира причинно-следствените връзки, определящи познанието за миналото като цяло и собствения си исторически разказ в частност.

Разработването на писмени работи по история на университетско ниво е едно от най-важните умения, които студентите в Историческия факултет трябва да развият в процеса на обучението си. Очаква се студентите да придобият умения, позволяващи предаването в писмен вид на придобитите познания, на формираните собствени идеи и интерпретации по определена историческа тематика. Разбира се, всеки студент развива свой стил, но съществуват някои основни правила в академичното писане, които следва да бъдат спазвани, за да се постигнат задоволителни резултати, според които ще бъде формирано крайното оценяване на студента в съответната дисциплина.

Различните видове писмени работи следват определен формат и структура, но е възможно отделните преподаватели да имат индивидуални инструкции за разработване на писмена работа, отклоняващи се от стандартния формат; в тези случаи студентите следва да се съобразят с конкретните изисквания на конкретния преподавател и да ползват настоящите съвети като препоръчителни. Следващите насоки имат за цел да Ви помогнат при писането на писмени работи и се отнасят до всякакъв вид академично писане. Спазвайки настоящите препоръки за академично писане, Вие ще покриете минималните изисквания при разработката на зададена тема за писмена работа в рамките на обучението си в Историческия факултет. Допълнителни указания могат да бъдат дадени от

отделните преподаватели в съответствие с изискванията на конкретния обучителен курс и те трябва да бъдат взети предвид, когато изработвате съответната писмена работа. Винаги спазвайте насоките на Вашите преподаватели. Имайте предвид, че всеки преподавател си има причина за възлагането на определена работа и затова изискванията на отделните преподаватели за техните курсове могат да се различават. Винаги следвайте насоките на преподавателите (ако са специфични) при изготвянето на писмените си работи.

Академичното писане по своята същина е писмената работа, която трябва да изготвите за университетските си курсове. Преподавателите Ви може и да наричат с различни имена писмените разработки, които Ви дават (реферат, доклад, курсова работа и т.н.), но всички те имат една и съща цел и следват определени принципи. Изготвянето на писмена работа е Вашата възможност да изследвате проблем/проблематика, която Ви интересува или Ви е станала интересна в рамките на обучителния курс. Вие имате свободата да разработите своята тема и изразите собствените си идеи пред аудитория, заинтересована да прочете това, което мислите. В този смисъл, целта на академичното писане е не да демонстрирате всичко, което знаете за избраната тема, а по-скоро да покажете, че разбирате и можете да подходите критично към зададения проблем. Така ще развиете умения в изследователско проучване, отсяване на информация, организиране на мисълта, аргументация, спор с чужди доводи, анализ и ясно изразяване на собствени идеи и мисли в писмена форма. Тези умения ще Ви гарантират добро представяне не само по време на университетското Ви образование, като Ви направят добри специалисти, но ще Ви послужат и за по-нататъшна професионална реализация във всяка една сфера.

Дефиниция на писмените работи:

- *Реферат* - писмена разработка с ниска степен на научна стойност и разработен изцяло на базата на готови материали, като има компилативен характер (препоръчителен обем: 4-7 стандартни страници¹)
- *Доклад* - писмена работа, съставена на базата на вторични източници, но задължително включващ формулирани изводи въз основа на използваните източници (препоръчителен обем: 7-10 стандартни страници)
- *Курсова работа* - писмена работа с ясно изразена структура и аналитичен характер, разработена въз основа на по-обемна вторична литература и по-широк кръг от източници (препоръчителен обем: 10-15 стандартни страници)
- *Бакалавърска дипломна работа* - писмена разработка по обща тема на базата на вторични и първични източници, която се състои от теоретична и

¹ Една стандартна страница е с обем 1800 знака.

аналитична част, има ясно открояна структура, разделена на отделни глави и задължително е съпроводена от библиография и използвана литература (препоръчителен обем: 30-40 стандартни страници)

- *Магистърска дипломна работа* - писмена разработка на конкретен проблем с по-високо ниво на научен принос и с изцяло аналитична насоченост; има ясно открояна структура, разделена на отделни глави и задължително съпроводена от библиография и използвана литература (препоръчителен обем: 70-80 стандартни страници)

Препоръки за изготвянето на добра писмена работа:

- Първа стъпка при изготвянето на добра писмена работа е формулирането на добър изследователски въпрос, чиито възможни отговори да намерите и анализирате, като ги дискутирате в своята разработка, подбирайки подходящите доказателства за тяхното логично обосноваване.
- Важно е преди да започнете да пишете да се подсигурите, че има достатъчно литература, свързана със зададения/избрания изследователски въпрос, който ще разглеждате в своята писмена работа.
- Преди да започнете да пишете, проучете детайлно вторичната литература, за да оформите своите изследователски задачи и методите за тяхното разрешаване.
- Изработете схематична структура, която да следвате, докато разработвате темата на своята писмена работа.

Структура на писмената (курсова, доклад, реферат) работа:

1. Титулна страница:
 - Университет, факултет;
 - Име на студента, факултетен номер;
 - Форма на писмената работа;
 - Тема на писмената работа;
 - Име на курса, за който е изработена писмената работа.
 - Място (София) и дата.
2. Съдържание:
 - Подрежда в табличен вид и номерирани (с римски и арабски цифри) отделните секции (раздели и подраздели) от писмената работа със съответните страници, на които те започват.
3. Увод:

- Уводът има за цел да въведе читателя в проблематиката на разглеждания изследователски проблем, да очертае структурата на писмената работа, както и да опише накратко целите, задачите и методите, които ще бъдат използвани в изложението за неговото представяне и анализ. В увода се помества кратко резюме на съществуващата литература по проблема и се набелязват изследователските въпроси, на които ще бъде търсен отговор в хода на изложението.

- 4. Изложение:
 - Изложението (основният текст) има за цел да отговори аргументирано на поставените в уводната част цели и задачи на писмената работа.
 - То може да бъде разделено на отделни части (глави, раздели или точки).

- 5. Заключение:
 - Заключението обобщава (повтаря) накратко главния аргумент на писмената работа, като добавя и основните резултати от изказаната в увода теза.

- 6. Използвана литература (библиография) и/или извори

- 7. Приложения

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОФОРМЯНЕТО НА ДИПЛОМНА РАБОТА

Процедурите за провеждане на държавни изпити/ защиты на дипломни работи към Историческия факултет са съобразени с Общоуниверситетската процедура за провеждане на държавни изпити и защиты на дипломни работи (ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“), разработена на основание Правилника за образователните дейности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в съответствие със Закона за висше образование, Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“

За допускане до защита на бакалавърска/ магистърска дипломна работа трябва предварително да са изпълнени следните условия:

- Темата на дипломната работа предварително се съгласува с научния ръководител. Изборът на научния ръководител се утвърждава след подаване на писмена молба на катедрено заседание. Научният ръководител дава писмено съгласието си на подадената молба.
- Студентът предава разработената дипломна работа на **хартиен** (два идентични екземпляра) и **електронен носител** (в WORD или PDF) в катедрата, в която е научният ръководител или в катедрата, към която се разработва дипломната работа. Електронният вариант съдържа пълния текст на дипломната работа, както и всички приложения: таблици, графики, изображения.

Дипломната работа трябва да има следните елементи:

1. Титулната страница съдържа:
 - Университет, факултет, катедра, лого на Университета
 - Тема на дипломната работа
 - Име на студента, факултетен номер, специалност, форма на обучение
 - Име на научния ръководител
 - Място (гр. София) и дата

The image shows a blank template for a diploma cover. At the top center is the logo of Sofia University 'St. Kliment Ohridski'. Below the logo, the text reads: 'Софийски университет „Св. Климент Охридски“', 'Исторически факултет', and 'Катедра „.....“'. In the middle, it says 'ЗАГЛАВИЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА'. Below that, it states 'Дипломна работа за придобиване на образователна степен бакалавър/ магистър'. At the bottom, there are two columns: 'Дипломант' (with fields for name and student number) and 'Научен ръководител:' (with fields for name, title, degree, and name of the supervisor). At the very bottom, there are fields for 'София' and 'Година'.

2. Съдържание

- Съдържанието се оформя на отделна страница, като в последователен ред (номерация с римски и арабски цифри) са включени увода, всички глави, заключението, приложенията. Посочват се точните страници на всяка една част в дипломната работа.

3. Увод

- Предназначението на уводната част е да формулира изследователския проблем;
- Да мотивира ясно избора на тема и нейната актуалност;
- Да очертае целите и задачите на изследвания проблем;
- Да съдържа ясно обосновани хронологически и териториални граници и структурата на разработката; състояние на изследванията по проблема (историографски обзор); характеристика на използваните извори; използвани методи.

4. Изложение (основен текст) на дипломната работа

- Основният текст на дипломната работа следва да бъде съобразен с поставените цели и задачи в уводната част.
- В структурно отношение следва да бъде разделен в няколко самостоятелни глави/ части с ясно оформена наративна и аналитична част.
- При необходимост може да бъдат оформяни подглави/ подчасти, като всяка следва да бъде отделена със съотв. Подзаглавие, отразено също и в съдържанието.
- Всяка основна глава е желателно да завършва със съответните изводи и обобщения, до които достига дипломантът.
- **Точното възпроизвеждане на пасажи** от други автори се оформя като цитат и задължително се посочва източникът на цитата, включително с точните страници. По-късите цитати са вписани в текста, като са обособени с кавички. По-дългите цитати са оформени като блок на нов ред с възможност за употребата на по-дребен шрифт или курсив.

5. Заключение

- Заключение е неразделна част от дипломната работа като се оформя в самостоятелна част в края на текста. Съдържа в синтезиран вариант основните изводи и обобщения, до които достига дипломантът. Изводите следва да бъдат ясно изброени в логична връзка помежду им и според значимостта им за разработвания проблем

6. Използвана литература

- Дипломната работа задължително съдържа в края си списък на използваните източници: първични извори и вторична литература, в която се съдържат всички използвани в текста заглавия.

- Изброяването следва да бъде в последователен азбучен (по фамилия) и хронологичен (година на издаването) ред. Библиографията започва с изброяване на:
- използваните първични източници: извори (публикувани и непубликувани); архивни единици; старопечатни издания; корпуси с епиграфски паметници; други изворови материали (като стари географски карти).
- Използваните справочници: енциклопедии, лексикони; речници и пр.
- Използваните вторични източници: при използване на източници на кирилица, латиница или други азбуки следва да бъдат изброени първо заглавията на кирилица, латиница и т.н.
- Използваните онлайн източници
- Формалностите при цитирането и оформлението на библиографията трябва да бъдат съгласувани със съответния научен ръководител.
- Ако са използвани повече съкращения те се извеждат в отделен списък на съкращенията

7. Приложения

- Приложението/ приложенията към дипломната работа трябва да бъдат обвързани с основния текст. В основния текст се поставя препратка към съответното приложение.
- Приложенията могат да съдържат таблици, табла с изображения на артефакти, карти, диаграми, архивни единици, транскрибирани интервюта и др. Основен елемент на дипломните работи по археология е каталогът на артефактите, обект на изследването. Каталогът трябва да бъде органично свързан с текстовата част на работата.
- Приложенията се номерират с поредни номера с арабски или римски цифри, като се започва от 1 или I и се приключва с изчерпването на броя на приложенията: таблици, табла, илюстрации, диаграми и т.н.

Цитирания в текста и бележки:

Библиографските цитирания в текста могат да бъдат оформени по няколко начина:

- под линия (Footnote) на страницата, за която се отнасят
- в края на съответната глава или на целия текст (Endnote)
- в скоби в самия текст

В основния текст може да има пояснителни бележки, които се оформят по два начина:

- под линия (Footnote) на страницата, за която се отнасят
- в края на съответната глава или на целия текст (Endnote)

Бележките трябва задължително да бъдат свързани с основния текст. Те могат да съдържат друга историческа или фактическа информация (за лица, събития, археологически обекти, допълнителни коментари, пояснения на термини или превод на думи от чужд език, размери на артефакти, които не са включени в приложения каталог и др.)

Цитирането в текста се извършва по следните начини (допустими начини на цитиране):

Библиографското цитиране се извършва според: Оформяне на библиографско цитиране БДС 17377-96. - В: Правопис и пунктуация на българския език: Основни правила. София: Просвета, 2011, с. 166

Общи правила:

- Имената на авторите са в инверсия, вкл. ако са повече от един; само фамилията е с получер шрифт.
- Периодичното издание се отделя с две наклонени черти; поставя се в курсив.
- Сборникът се отделя от останалия текст с тире с интервали; следва В: / In: /за чуждестранни издания/.
- Мястото на издаване се изписва изцяло, вкл. и София.
- Издателството се пише след мястото на издаване.
- При посочване на страници /от....до/ от двете страни на тирето интервалите се запазват; при всички случаи се изписва с. /p., за чуждестранните издания; допуска се S. за немски издания/ за страница /напр.: с. 5; с. 54, 56; с. 9 – 10/.
- При повторно или многократно цитиране на една и съща публикация заглавието може да се съкрати, като се използва многоточие /не се пише Цит. съч./.

Периодично издание:

Филов, Б. Куполните гробници при Мезек. // *ИБАИ*, XI, 1937, с. 1 – 116.

Пак там.

Попов, Д. Проучвания върху тракийската религия. I. Обезсмъртяването. // *ГСУ*, ИФ, 75, 1982, с. 13 – 47.

Филов, Б. Куполните гробници..., с. 78.

Попов, Д. Залмоксис. Религия и общество на траките. София, 1989.

Пак там, с. 32.

Adorno, T. Thesen zur Kunstsoziologie. // *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, XIX, 1967, No 1, S. 32 – 79.

Пак там, с. 71.

Попов, Д. Проучвания..., с. 10.

Adorno, T. Thesen zur..., S. 31 – 38.

Пак там.

При последователно цитиране на няколко публикации от един и същ автор името му се посочва само в първото описание.

Попов, Д. Проучвания върху тракийската религия. I. Обезсмъртяването. // ГСУ, ИФ, 75, 1982, с. 13 – 47; Залмоксис. Религия и общество на траките. София, 1989.

При цитиране на повече от едно заглавие от един и същ автор при всяко следващо цитиране се използва съкратено посочване на заглавието на съответното произведение:

Попов, Д. Проучвания..., с. 15.

Попов, Д. Залмоксис..., с. 73 – 85.

Книга:

Ангелов, Б. Борбата за делото на Кирил и Методий. София, 1969.

Андрейчин, Л., Попова, В., Първев, Хр. Христоматия по история на новобългарския книжовен език. София, 1973.

Българска митология. Енциклопедичен речник. София, Захарий Стоянов, 2006.

Hoddinott, R. The Thracians. New York, 1981, p. 97.

Сборник:

Ангелов, Д. Покръстване на българите – причини и последствия. – В: Православието в България. София, 1974, с. 77 – 108.

Bookidis, N. Ritual dining at Corinth. – In: Greek sanctuaries. New approaches. London – New York, 1993, p. 45 – 61.

Библиографско цитиране **в текста** може да се извършва, без да се спазват правилата за библиографско описание:

Този въпрос е разгледан в сп. „Исторически преглед“ от 1981 г., кн. 3 – 4.

Литература в края на съчинението

Подрежда се азбучно, хронологично или по номера /ако се използва цитиране с номера в текста/.

Имената на авторите са в инверсия, вкл. ако са повече от един; изписани са в курсив.

При монографии, христоматии, сборници и пр. се посочва общият брой страници.

При периодичните издания се посочват страници от...до.
Валидни са останалите означения от общите правила.

Поради **спецификата на някои дисциплини** и наложилите се в тях традиции (археология) се допуска и цитиране в скоби (т.нар. Харвардска система за цитиране). При него се изписва фамилното име на автора, годината на издаване на публикацията и след запетая се цитират конкретните страници. Пример: (Иванов 2006, 24-27) или (Hamilton 1998, 43). Когато авторите са двама се иписват и двете имена. Пример: (Иванов, Георгиев 2003, 34) или (Johnson, Smith 2002, 12-14). При повече от двама се изписва само фамилното име на първия автор и се добавя „и др.“ при публикации на кирилица или „et al.“ при издания на латиница. Пример (Иванов и др. 2006, 12-13) или (Hamilton et al. 1998, 43). Пълното библиографско описание е в края на текста. Публикациите се подреждат по азбучен ред по фамилното име на автора. Първо са заглавията на кирилица, следваните от тези на латиница и накрая се изреждат заглавията на други азбуки (гръцка, арабица и т.н.). Цитирането най-общо следва подредбата:

а) за монография: автор, година на издаване, заглавие, том (ако има), място на публикуване.

Hoddinott 1981. R. Hoddinott. The Thracians. New York.

б) за публикация в периодично издание: автор, година на издаване, заглавие на публикацията, име на периодичното издание, том, страници.

Филов 1937. Б. Филов. Куполните гробници при Мезек. - *ИБАИ*, XI, 1937, 1–116.

в) за публикации в сборници: автор, година на издаване, заглавие, редактор или съставител на сборника, заглавие на сборника, том (ако има), издателство, място на публикуване, страници.

Bookidis 1993. N. Bookidis. Ritual dining at Corinth. – In: Marinatos, N. (ed.). Greek sanctuaries. New approaches. London – New York, 1993, 45–61.